РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 11-го мая 1916. Ч. 57. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, May 11, 1916. No. 57.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ГОРБ „304".

Французи стратили 1.700 в полонених і 9 машинових крісів.

Великий англійський корабель „Симрик" з набором воєнних матеріялів на дні моря.

Небезпека війни з Мексиком. — Три стейти одержали приказ до мобілїзації.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬГІЇ:

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ГОРБ „304". — 1.600 ФРАНЦУЗІВ ПОЛОНЕНО.

БЕРЛІН, 8. мая. — Головний німецький штаб подає отсї урядові вісти про нові успіхи під Верденом:

„По кількадневній боротьбі німецькі війска взяли приступом всї закопи і укріпленя Французів на північній збочи горба „304". Боєва лінія Німців іде тепер через вершок гори.

„Сей доволї трудний наступ перевели померанські полки. Неприятель боронив своїх становищ дуже завзято і хотів спинити наш наступ при помочи протинападів. Помимо того наші втрати є розмірно невеликі, зате втрати Французів були дуже тяжкі.

„При здобуваню горба „304" полонили наші війска 1.280 французьких жовнїрів і 40 офіцирів. Протинапад Французів на західній збочи гори відбито з великими стратами для неприятеля.

„На схід від ріки Мези прийшло до завзятої боротьби по обох сторонах гори Тіомон. Неприятельські війска, між ними також і відділи негрів, робили зусиля, щоби перевести наступ. Однак безуспішно. Неприятель мусїв уступити на свої давні становища, стративши 300 жовнїрів в полонених.

„Сила армії неприятеля під Верденом числить 51 дивізій (600.000 людий), то значить, є майже два рази сильнїйша від німецької.

„Підчас вчерашної битви зістрілено також два французькі літаки".

ДАЛЬШІ УСПІХИ НІМЦІВ НА ЗАХІД ВІД ВЕРДЕНУ.

БЕРЛІН, 9. мая. — З головної німецької кватири надійшли вісти про дальші успіхи Німців на полудне від Гокур.

Урядовий звіт звучить:

„Успіхи, осягнені на горбі „304", розширено через здобутє ровів і укріплених становищ Французів на полудне від Гокур. Неприятель робив нинї зусиля, щоби при помочи протинападу відзискати утрачений терен, але безуспішно. Помимо того, що неприятель уживав при атаках великої сили війска, потерпів дуже тяжкі втрати.

„На схід від Вердену коло Тіомон протинаступи Французів були рівнож безуспішні. Число полонених Французів зросло на 3 офіцирів і 375 людий, крім 16 ранених. Крім сего здобули німецькі війска 9 машинових крісів".

САМІ ФРАНЦУЗИ ОЦІНЮЮТЬ РОСІЙСЬКІ ВІЙСКА, ЯКІ МАЛИ ПРИБУТИ ДО ФРАНЦІЇ, ВСЕГО НА 10.000 ЛЮДИЙ.

МАРСЕЛЇЯ, 25. цьвітня (спізнена телєґрама). — Другий транспорт російських війск висїв нинї на берег по довгій подорожи на мори. Війска відбули загалом 17.500 миль дороги, числячи сушею з Москви до пристани Дальний (в Манджурії), а відтак морем аж до Марселії.

Російські жовнїри прибули без нїякого оружя. Цїле воруженє доставляють для них французькі військові власти.

Силу російської армії у Франції оцінюють на 10.000 людий.

ДВА ФРАНЦУСЬКІ МІНЇСТРИ НА ПОСЛУХАНЮ У РОСІЙСЬКОГО ЦАРЯ.

ПАРИЖ, 9. мая. — Нинї оголошено вість, що французький мінїстер судівництва Вівіяні і мінїстер від амуніції Тома прибули нинї до Петроґраду і були на послуханю у царя. Властивою цїлию їх подорожи було подякувати цареви за поміч прислану до Франції.

НА МОРИ:

ВЕЛИКИЙ АНҐЛЇЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „СИМРИК" (13.000 ТОН) ТОРПЕДОВАНИЙ.

ЛОНДОН, 8. мая. — Анґлїйський корабель „Симрик", який дня 29. цьвітня виїхав з Ню Йорку з великим набором воєнних матеріялів, зістав поцїлений недалеко берегів Ірляндії торпедою з німецького підводного судна. Корабель держить ся ще на поверхні води.

Корабель „Симрик" числив 13.000 тон. Він був власностию анґлїйського товариства „Вайт Стар Лайн" і служив до перевозу осіб на лїнїї Бостон-Ліверпул. Перед кількома місяцями перейняло корабель анґлїйське правительство, уживаючи його до перевозу амуніції і инших воєнних матеріялів з Америки до Анґлії.

На теперішний набір корабля після звіту нюйорського цлового уряду складало ся: 8 скринь револьверів, 13 скринь гармат, 2.163 складових кусників гармат, 80 скринь крісів, 820 скринь вибухових матеріялів, 11.049 пачок патронів, 40 скринь складових частий автомобілевих, 1.572 балів бавовни, 7.500 бочок оливи, 60 скринь сталевих рур, 107 скринь мідяних рур, 6 скринь баґнетів, 7 скринь гарматних набоїв, 8.900 скринь гарматних набоїв, 400 звоїв кільчастого дроту, 21.906 штаб міди і т. п.

„СИМРИК" ПІЙШОВ НА ДНО.

ВАШІНҐТОН, 9. мая. — Американський консуль Фрост в Квінставн (Ірляндія) надіслав нинї отсей звіт:

„Симрик потонув нинї о годині 3-тій в ночи. Около полудня висїла залога корабля в пристани Бентри. Пять людий зі залоги корабля, яка числила разом 117 осіб, згинуло, коли торпеда вдарила в корабель і знищила його машини".

В АНҐЛІЇ:

ЗНОВА ЧОТИРОХ ІРЛЯНДЦІВ РОЗСТРІЛЯНО. — ҐЕНЕРАЛ МАКСВЕЛ МАЄ НЕОБМЕЖЕНУ ВЛАСТЬ В ІРЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН, 8. мая. — Каранє ірляндських повстанців триває дальше. Можна надіяти ся, що заки окінчить ся переслуханє винних, ще богато повстанців буде засуджених на смерть. Се виходить також з відповіди, яку дав президент мінїстрів.

Президент мінїстрів Есквіт, відповідаючи на внесенє ірляндського посла Лаврента Ґінела, який домагав ся здержаня дальшого караня повстанців, заявив в парляменті, що правительство не може робити такої обітницї, бо строге покаранє повстанців є конечностию держави. Така відповідь президента кабінету викликала обуренє серед ірляндських послів. Посол Л. Ґінел почав кричати на адресу мінїстрів: „Убийники! Кровожадні тирани!"

Опісля подано до відома парляменту, що воєнний суд засудив дальших 23 ірляндських повстанців на кару смерти. Чотирох з них нинї рано розстріляно, прочих 19-ох ґенерал Максвел помилував, перемінюючи кару смерти на 10-лїтну вязницю.

СТРАТИ АНҐЛІЙЦІВ В ІРЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН, 9. мая. — Президент кабінету Есквіт подав нинї в парляменті до відома страти анґлїйських війск в часї революції в Ірляндії. Вони виносять: 124 убитих, 388 ранених і 9 пропавших. Разом 521 людий.

Про страти, які потерпіли повстанції, звіту дотепер не оголошено.

ІРЛЯНДСЬКИХ УРЯДНИКІВ УВІЛЬНЕНО ЗІ СЛУЖБИ.

ЛОНДОН, 9. мая. — Нинї пополудни оголошено урядово, що анґлїйське правительство порішило звільнити зі служби урядників ірляндського походженя. Яко причину сего розпорядженя подало правительство ту обставину, що урядники симпатизують з повстанцями та, що ірляндська орґанізація „Сін Фейн" числить між своїми прихильниками богато урядників. Один високий почтовий урядник, приміром, мешкав в тім самім домі, в якім находив ся склад оружя повстанців.

---o---

ВІДЗНАЧЕНЄ АВСТРІЙСЬКО-УГОРСЬКИХ ҐЕНЕРАЛІВ.

БЕРЛІН, 9. мая. — Цїсар Франц Йосиф іменував ґенералів Рора, Бем-Ермолія, Пфлянцера-Бальтіна, Даникля, Бороевіча, Терстянського і Пугала, які стоять під теперішну пору на поли битви, і мінїстра краєвої оборони, ґен. Фрідріха фон Ґеорґі, ґенералами-полковниками.

---o---

ІТАЛІЙЦІ СТРАТИЛИ ДОСИ 3.000 ОФІЦИРІВ.

БЕРЛІН, 9. мая. — На підставі приватних обчислень, опертих на урядово оголошених лїстах страт, Італійці стратили в дотеперішній війні 3.000 офіцирів. Се число обіймає страти в убитих, ранених і полонених. На се число припадає 5 ґенералів, 2 полковників, 104 майорів, 554 капітанів, а решта на низших офіцирів.

---o---

З 50.000 ПОЛОНЕНИХ АВСТРІЙЦІВ В СЕРБІЇ ЗГИНУЛО 6.000 В ДОРОЗІ ДО КОРФУ.

НЮ ЙОРК, 9. мая. — Французьким кораблем „Ля Турен" прибув тут Роберт Маверік, бувший військовий аташе при американськім посольстві в Парижи, а відтак секретар посольства в Сербії. В часї його побуту в Сербії повірено йому опіку над полоненими в Сербії, для яких одержав був від австрійського правительства 200.000 корон. Маверік був присутний при перевозї полонених Австрійців зі Сербії до Корфу. З 50.000 полонених Австрійців померло в дорозї 6.000. Хоч були гроші на купно харчу, то не можна було нїгде купити. Після гадки Р. Маверіка війна мусїла би ще найменьше цїлий рік тривати, щоби недобитки сербської армії можна було зорґанізувати в нову армію.

В АЗІЇ:

В КУТ-ЕЛЬ-АМАРІ ТУРКИ ЗДОБУЛИ 40 ГАРМАТ, 20 МАШИНОВИХ КРІСІВ І 5.000 КАРАБІНІВ.

БЕРЛІН, 9. мая. — Нинї оголошено в Царгородї точний звіт турецького ґенерального штабу про воєнну добичу, яка попала в руки турецьким війскам по здобутю Кут-ель-Амари.

Урядовий звіт звучить:

„По занятю Кут-ель-Амари дістали ся в полон крім ґен. Тавншенда, команданта цїлої анґлїйської армії, ще чотирох ґенералів, а іменно: команданти трох бриґад піхоти і один командант артилєрії. Число полонених офіцирів виносить 551, з яких половина складаєть ся з Европейців, друга половина з Гіндусів. З полонених 13.500 жовнїрів четверта часть складаєть ся з Европейців, а решта з Гіндусів.

„Хоч неприятель перед здачею Кут-ель-Амари старав ся знищити всї гармати і оружє, помимо того попало в наші руки 40 гармат, 20 машинових крісів і около 5.000 карабінів, які є зовсім цїлі або дуже мало ушкоджені. По малій направі всї вони можуть бути ужиті до стріляня. Крім сего найдено величезну скількість амуніції, один великий, один малий корабель, 4 самоходи і 3 літаки. Тепер працюють над тим, щоби видобути з води гармати і оружє, яке Анґлїйці покидали до ріки".

В БИТВІ НАД СУЕЗКИМ КАНАЛОМ ТУРКИ ЗДОБУЛИ ТАБОР АНҐЛІЙЦІВ.

ЦАРГОРОД, 9. мая. — Звут турецької кватири звучить:

„На схід від Суезкого каналу коло місцевостий Кватія і Дівар турецькі війска напали на відділ анґлїйського війска, здобуваючи цїлий табор. Воєнна добича складаєть ся з 240 мулів, 120 верблюдів, 67 шатер, 2 машинових крісів, 100 карабінів і великих засобів амуніції та средств поживи".

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І МЕКСИКО:

НОВИЙ НАПАД МЕКСИКАНЦІВ НА АМЕРИКАНСЬКІ МІСЦЕВОСТИ. — 4 АМЕРИКАНЦІВ УБИТИХ.

ВАШІНҐТОН, 7. мая. — Положенє в Мексику знова погіршило ся. Урядовий звіт ґен. Фонстона доносить про новий напад мексиканських бандитів на дві пограничні американські місцевости в Тексас. Бандити напали несподівано на малий відділ американського війска, який повнив службу пограничної сторожи. Трох американських жовнїрів убили, двох ранили, а чотирох взяли в полон. Крім того убили кількох мешканців села і кількох забрали зі собою.

Справа отсього нападу буде на дневнім порядку на нарадї в Хуарец. Ґен. Обреґон не дав доси в тій справі жадного вияснення.

У військових кругах панує переконанє, що отся справа може вплинути на погіршенє відносин між Злученими Державами і Мексиком.

ҐЕНЕРАЛ ОБРЕҐОН ВІДКАЗАВ СЯ ПІДПИСАТИ УМОВУ.

ВАШІНҐТОН, 9. мая. — Ґенерал Г. Л. Скат подав нинї до відома департаменту війни, що ґенерал Обреґон, мексиканський мінїстер війни, відказав ся підписати умову, яку заключено по кількадневних нарадах між американським відпоручником ґен. Скатом а мексиканським ґен. Обреґоном.

ПОГРАНИЧНІ АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА В ТЕКСАС ПЕРЕСТУПИЛИ ГРАНИЦЮ МЕКСИКА.

ВАШІНҐТОН, 9. мая. — Пограничні військові залоги в Тексас перейшли в трох місцях границю Мексика в погони за бандитами.

МЕКСИКО ГРОЗИТЬ ЗЛУЧЕНИМ ДЕРЖАВАМ ВІЙНОЮ.

МЕКСИКО, МІСТО, 9. мая. — Урядова часопись пише нинї отсе:

„Ми одержали з урядових кругів вість, що нема причини, аби наше правительство позволило американським війскам війти на нашу територію. Коли би Злучені Держави, беручи за причину останний напад бандитів в Тексас, хотіли вислати знова карну експедицію через границю Мексика, стрінуть вони на всякий случай опір. Мексиканський нарід не бажає собі війни, але буде боронити поваги своєї вітчини всїми силами, рамя в рамя з оружєм в руці".

ВІЛСОН ПІДПИСАВ В ТРОХ СТЕЙТАХ ПРИКАЗ НА ПЕРЕВЕДЕНЄ МОБІЛЇЗАЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 9. мая. — Президент Вілсон підписав нинї приказ на переведенє мобілїзації мілїції в трох західно-полудневих стейтах, а іменно в Ню Мексико, Тексас і Аризонї.

Сила мілїції в Тексас виносить 3.500, в Ню Мексико і Аризонї по 900 людий.

Покликана мілїція має бути ужита яко погранична сторожа на границї Мексика. Службу пограничної сторожі повнить тепер правильне військо.

Як доносять вісти, дальша мобілїзація мілїції відбула би ся в стейтах Ілїнойс і Ню Йорк.

ПОЧТА ДО СТАРОГО КРАЮ.

„Юнайтед Стейтс" відїде з Ню Йорку в четвер (11. мая).

„Берґенсфйорд" відїде з Ню Йорку в суботу (13. мая).

ПОЧТА ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

„Оскар II." прибуде до Ню Йорку в четвер (11. мая).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.
Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.
Число телефону 498 Jersey City.
AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL
За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакция не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

ЯК ДОВГО ЩЕ?

Доходять до нас вісти, що наші люди, мимо безнастанних накликувань, ще доси не вміють шанувати своєї національної чести. Так приміром в розмові з чужинцями називають себе декуди „Поліш", „Ґалішен" і т. п. Чиж се не встид нам? Таж ми боремо ся саме о те, щоби наша справа стала голосною в сьвітї, а рівночасно виказуємо, що нас нема! Ми просимо отсим наших людий, щоби всюди явно і отверто признавали ся до української народности. По англійськи ми називаємо ся Юкраініен а не „Поліш" або „Ґалішен".

Рівночасно доносять нам, що дехто з наших людий пише до краю листи по польськи, бо — мовляв — „скорше зайде"!! І се ми робимо добровільно тут у вільнім краю саме в той час, коли Українці в Галичині напружують усї сили, щоби українська мова здобула собі рівноправність. Таке поступоване наших людий — се нїщо инше, як звичайне хрунївство. Звертаємо на се увагу всїх сьвідомих Українців!

ОСНОВИ МИРА?

Конець війни ще далеко, незвісний її вислїд, а вже появляють ся перші ластівки будучого мира. Остання нота Нїмеччини до Злучених Держав дала підставу американським властям до міркованя, що Нїмеччина готова заключити мир. Рівночасно донесли телєґрами про мирову пропозицію папи, про заходи еспанського короля в тій справі, а кромі сього маємо до занотованя ще один важний факт, а се **неофіціяльна мирова конференція делєґатів невтральних держав в Стокгольмі.**

Про сю конференцію доносить нїмецька ґазета „Берлїнер Таґеблят" з дня 20. цьвітня 1916 р. отсе:

На Великдень 1916 р. відбула ся конференція, зложена із заступників шістьох невтральних держав: Данії, Голяндії, Норвеґії, Швеції, Швайцарії і Злучених Держав Америки; наради відбули ся в Стокгольмі у Швеції; ціль конференції: працювати над приспішенєм заключеня мира, опертого на засадах права і людскости, бо лише такий мир може бути тривалим. Конференція не мала офіціяльного характеру; вона не заступала жадної держави, а висловила лише погляди приватних людий. Ріжними дорогами наспіли на конференцію численні заяви, котрі вказують, яку руїну приносить дальше веденє війни. Хоч війна ще не скінчена, то вже тепер належить установити загальні засади, котрі повинні мати значінє без огляду на воєнні операції.

Конференція поставила такі засади:

А) Право націй рішати про свою долю. На сїй підставі не належить придїлювати національні території проти волї даної нації. Тому пожаданим є:

1. Відбудованє Бельгії.
2. Відданє французьких завойованих територій.
3. Порішенє питаня Альзації і Льотаринґії.
4. Запорука независимости Сербії і Чорногори.
5. Розвязанє польського питаня на підставі злуки Польщі у видї независимої держави.
6. Виміна територій між Австрією й Італією на підставі національного принципу.
7. Автономія Вірменії під міжнародною запорукою.
8. Порішенє національного питаня на Балкані і в Туреччині на підставі міжнародного порозуміня.

Друга засада:

Б) Право всїх країв до свобідного економічного розвою. На підставі сеї засади конференція ставить відповідні домаганя в справі кольоніяльної політики, в справі зневтралізованя деяких морських доріг, як: Дарданелїв і Босфору, зверненя нїмецьких кольоній і доступу Нїмеччини до близкого Сходу.

В) Свобода моря.

Г) Парляментарна контроля над заграничною політикою. Ся засада має усунути тайну дипльоматію.

Ґ) Міждержавна орґанїзація.

Для полагодженя спірних справ між поодинокими державами конечна є якась міждержавна орґанїзація, котра мала би силу привернути міжнародний правний лад.

Д) Розоруженє.

Е) Загальний міждержавний конґрес.

На тій підставі треба на будучу мирову конференцію запросити всї, отже і невтральні держави, щоби мож порішити не лише спірні питаня, які випливають яко наслїдки війни, але також питаня, які відносять ся до політичної і духової свободи народів. В тій справі повинен будучий мировий конґрес забрати голос. Конференція сподїває ся, що всї держави згодять ся на отсї засади, а се принесе в будучности тривалий мир для цїлого людства.

Отсе є короткий зміст нарад конференції. У звітї не подано імен осіб, які там брали участь. Ми бачимо, що засади, на яких після думки учасників конференції повинен бути опертий будучий мир, є далекосяглі у своїх наслїдках. Є вони згідні з вимогами справедливости і поступу.

Для нас, яко поневоленої нації, є дуже важна перша засада, а то, щоби самі нації могли рішати про свою долю. Хоч на конференції не піднесено окремо українського питаня, то одначе ми повинні на будуче стреміти до того, щоби й нас не оминено. Не знаємо, чи наші політичні орґанїзації в Европі і в Америці знали про сю конференцію і чи вислали намтуди свої меморіяли. Але се є для нас вказівкою, як ми повинні слїдити всї подібні наради і зі своєї сторони подбати, щоби над нами не переходили відповідні чинники до денного порядку. Тому наші покликані чинники повинні стояти на сторожі українських інтересів перед цїлим культурним сьвітом. Се принесе більше користи ніж внутрішні рекримінації і взаїмні обжалуваня, на які тепер не час!

РОЗУМ.

Розум людський є могучий,
Цїлим сьвітом потрясає
І природа йому служить —
Таку силу розум має.

І не схотїв буйний розум
Все реально поступати;
Виробив си полїтику,
Почав штуки виробляти.

Зачав земли груди рити
І зелїзо добувати,
А з проклятого зелїза
Став гармати виливати.

Загремїли ті гармати,
Людський розум заглушили,
Людське тїло пожирають —
Нащо люди їх робили?

Де бувало жнуть пшеницю,
Жнучи женчики співають,
Тамка нинї чорні круки
Людське тїло розтягають.

Чи то розум? Чи то добре?
І нащо ся людям жерти?!
Чи не лучше мирно жити,
Спокійною смертю вмерти?

Василь Татарин.

Шікаґо, Ілл., 1. мая 1916.

З ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ.

„Дзеннік польскі" з Дїтройт, Міш., в ч. 104 з дня 1. мая с. р. помістив довгу статю краківського кореспондента (Політікус) під заголовком: „Змаганя галицьких Українців". Статя є дуже довга і тому годї нам її тут подавати дослівно. Ми обмежимо ся лише на вимках, котрі вказують на становище Поляків супроти України.

Читаємо там між иншим:

Глубокі причини, котрі пруть український рух в сторону Поляків, набирають значіня; нинїшна політика українських провідників є така небезпечна для української справи, що може в найблизшій будучности сю політику і причини її засліпленя треба буде толкувати цїлим рядом побічних чинників... Галицькі Українці ставляють в нїмецьких часописах жаданє самостійної, независимої України. А що Волинь разом зі східною Галичиною і Буковиною не може становити окремої держави,... тому виринає нинї в повній силї прастара справа вибору межи Польщею і Росією. Українцї провадять однак проти Польщі боротьбу з накладом всїх сил і средств, які мають під рукою. Рівночасно заявляють ся галицькі Українцї проти Росії, в противенстві до російських Українців... Галицькі Українцї бажають стануть одиницею независимою від Поляків і від Росії.

Опісля каже автор, що Українці виступають проти утвореня польської держави, а не хочуть сього видїти, що зі справою польською буде погребана і українська справа. Дальше твердить сей дописуватель, що останніми часами нема вже нападів проти утвореня польської держави, лише клич: „Під ніяким услівєм і в жадній формі не хочемо належати до польської держави". Відтак наводить дописуватель деякі нїмецькі голоси, котрі говорять про утворенє зі східної Галичини і Буковини „східної мархії" для оборони нїмецьких інтересів на сходї; стверджує також однозгідність польських письменників, котрі трактують Українців яко окрему цїлість в нутрі будучої польської держави і кінчить:

В українській справі треба мати сю цивільну відвагу, щоби голосно і з притиском можна закликати: Українські змаганя повинні бути зі сторони самих Українців як найтїснїйше вязані зі змаганями Поляків, коли мають увійти на дорогу корисного і сталого розвитку.

На основі польських голосів ми загалом можемо ствердити, що Поляки за всяку цїну хочуть тепер приєднати Українців до пляну утвореня польської держави з історичних „польських" земель, отже: властивої Польщі, України, Литви і Білої Руси.

З ВОЛИНЇ.

(З „Громадського Голосу").

Три місяцї я вже на відвойованій від Москалїв Волинї, тож думаю подїлити ся з читачами „Громадського Голосу" спостереженями з тої дорогої серцю кождого Українця частини нашої України.

Хороший, богатий у всї дари природи, переважно в урожайну землю край, наша Волинщина. Тепер, що правда, представляє вона картину одної великої руїни. Москалї втїкаючи, забрали богато людий. В приближеню можна сказати, що українських мужиків не лишило ся в окупованій части більше як одна осьма часть. Села через третину спалені.

Населенє сіл, се наші українські мужики. Та богата, розлога Волинь видко притягала до себе в минувшинї й чужі народи. Є тут значний процент кольоній польських, чеських і нїмецьких. Кольонїсти, особливо спритні Нїмцї, по більшій части знайшли собі спосіб вже в дорозї оминути евакуацію і їх тепер в переїздї через Волинь можна стрінути більше ніж наших людий.

Міста тут майже цїлковито жидівські. Є також жменя дрібкевичів Поляків. Наші люди, як які є по містах, то поховали ся, бож вони „православні" а не „католики". Боять ся вони того, що православні. Але можна знайти наших людий і як розговорити ся з ними, то признають ся, хто вони і якої народности.

Оставше тут українське населенє сіл робить на мене, Галичанина, дуже добре вражінє. Тут задержав народ більше властивих українському народови цїх ніж у нас. У волинського мужика меньше добачиш того пригнобленя, що в нашого; в нього більше „цивільної" відваги, певности себе, пошанованя себе і своєї гідности. Дуже добре вражінє робить тут наш мужик своєю легкостю і погідностю ума. Тут можна зауважати більше нахилу до жартобливости і то здорової, гарної жартобливости. Тут у хатї звичайного мужика навіть дещо вибагливий інтелїґент зможе весело побути, побавити ся і буде дивувати ся, відки у того мужика, — хоч тут школа не має ніякого впливу — тільки питомої, собі вродженої інтелїґенції і проворности ума. І взагалі в мужицькій хатї на Волинї чує ся наш Галичанин красше ніж в Галичинї. Бо той, що вдачу і красу українського народу знає лиш з літератури, пізнає у тій хатї ту виспівану нашими поетами тонкість, ніжність, веселість, жартобливість і мягкість, щирість і доброту українського серця й української вдачі. І мимохіть стає гордим наш Галичанин, що належить до такого гарного народу, й огортає його почуванє, що тому народови належить ся і мусить вже раз прийти красша будучність.

Мова тутешного українського населеня далеко красша і чистїйша ніж у нас в Галичинї. Тут не стрінете ся з ніяким польонїзмом і ґерманїзмом, і кождий наш Галичанин-інтелїґент міг би від волинського мужика вчити ся української мови. І пісні тут справдешні наші народні, українські пісні. Сї пісні можуть бути взірцем для нашої лїрики і музики.

Тай тільки те, що не дав собі видерти наш народ на Волинї своєї мови, пісні, вдачі, доброти серця, краси ума — тільки те й має. Впрочім насильна русифікация і запущені шпони сильного наїзника, що гнобив його, щоби і сї останні його скарби видерти. Школи тут були московські і кілько вони лиха зробили, сьвідчить хочби те, що чисту українську мову почуєш від жінок і дітий, а вже парубки і ґазди, які ходили до школи, пробують калїчити з московська. В тих вже вщіпили, що „хахлацька" мова супроти московської, яка панує в школї, церкві і урядї, дуже негонорова.

Національну сьвідомість видно в тім, що всюди знають, що вони не Москалї, що вони „завойований Москалями нарід" — як самі кажіть. Всї зусиля російського правительства, як школа, уряд, церква, були спрямовані на те, щоби народ сей справити в загально московське ярмо, щоби він не довідав ся, борони Боже, правди.

Менї видає ся національно шкідливою приналежність волинського українського населеня до православної церкви і етимольоґічна правопись. З сею важкою загородою треба буде поважно числити ся тим Галичанам, яким прийдеть ся тут працювати. І взагалї тут треба буде великої працї, щоби сей гарний народ привести до повної національної сьвідомости. Але приємна се буде праця, вдячна і зі скорим успіхом, коби лиш працївники знайшли ся.

Ноша тут така: Дївчата і жінки чешуть всюди волоса до гори з міська, носять довгі кафтаники і любують ся в вишивках. Мужики носять опанчі, як декуди в нас у Галичинї, з сукна свого виробу. Взагалї хатний ткацький промисл красше тут стоїть ніж у нас і достарчує зовсім гарних убрань та инних домових виробів з полотна в лїпшім родї. Зрештою в убраню досить замітний вплив міста.

Мешкальні і господарські будинки вигідні, удержувані чисто і гарно. В хатах майже всюди подибаєте мальовані рукою хазяйки стіни або наліплені куплені паперові тапети. Розміщенє і якість образів в хатах робить також лїпше вражінє ніж у нас.

Під матеріяльним зглядом народ живе тут досить достатно і вигідно. Землї народ не такий жадний як у нас, бо має. Уживають тут в господарствах більше фабричних машин (кератів, жниварок, молотїлок).

Евакуацію населеня перевели Москалї на питомий їм лад. Здебільша забрали силою все сільське населенє, не даючи йому змоги взяти з собою конечної поживи. Збіже палено. Були й околиці, де козаки, як казали, хоч мали приказ всїх забрати, самі радили людям вибирати ся так довго, поки Австрійці не надійдуть. Близше головних трактів і більших битв цїлі полоси краю пусті.

Найбільшу вину того спустошеня Волинї поносять православні попи. Вони в своїй „праводомовности" представляли Австрійців і Германців як зьвірів у людськім тїлї і наганяли людям сильного страху і переполоху. Мужики кажуть: Якби не попи, то хиба трупами були би козаки виволікали з хат тих, що пійшли, бо радо не йшов ніхто".

М. Р.

СМЕРТЕЛЬНА РАНА.

Горить моє серце, горить,
Палає в одчайному болю,
Всї мрії на уголь палить,
Все щастє кує на недолю...

Несе менї доля, несе —
Завчасну погибіль на мене,
Що зможеш порадить на се
Менї, моя рідная нене?

Печуть мене болї, печуть, —
У грудях смертельная рана, —
Чи зможеш вступ болям замкнуть,
Дївчино моя ти кохана?

Гризе мене мука, гризе —
Заранї велить умирати, —
Не зможе порадить на се
Ні мила — ні рідная мати....

Юра Шкрумеляк, У. С. С.

ДРАГОМАНІВ ПРО ДОЛЮ УКРАЇНИ В ЕВРОПЕЙСЬКІЙ ВІЙНЇ.

Ще в р. 1891 припускав Драгоманів можливість европейської війни. Про вплив сеї війни на українську національну справу писав він в українській радикальній ґазетї „Народ", що виходила тодї у Львові, в статї „Неполїтична полїтика" таке: „Сподївати ся, щоб навіть велика коаліція (союз) европейська, — в котрій в усякім разі не буде Франції, а може й Анґлії, — могла відірвати від Росії всї українські землї по Дон і Кубань, може тільки божевільна або дитиньска фантазія. Увесь „подїл Росії", який можна припустити, може обійти ся на тім, що від Росії відірвуть царство польське, Бесарабію, та яку блидочку землї на Волинї й Подїлю. Так тодї власне національність Русинів заплатить кошти сього подїлу, бо в Бесарабії поднїстрових Українців віддадуть на румунїзацію, а коли царство польське злучать з Галичиною і назвуть цїлий край королївством польським, то Поляки стануть там в такій більшости проти Русинів, що Русинам буде ще важше встоювати ся за себе, ніж тепер. Блидочка Волинї і Подїля не змінить пропорції". Подивляти треба ту бистроту Драгоманова, з якою предвидїв він уклад держав у сьвітовій війнї. Дотепер сповнило ся його віщованє щодо „подїлу Росії". Та ми надїємо ся, що той подїл не скінчить ся на дотеперішних здобутках Австрії і Нїмеччини, тай наше положенє в занятих частях України в будуччинї представляєть ся нам не так безнадійно, як Драгоманову. — („Гром. Голос").

ЛИТОВЦЇ Й ПОЛЯКИ.

Швайцарська „Ґазет де Льозан" доносить:

Литовські еміґранти, котрі під воєнний час перебувають у Швайцарії, відбули в місті Бернї свої наради від 28. лютого до 3. марта 1916 р. На сих нарадах ухвалено ось-такі резолюції:

1. З уваги, що Литва була колись независимою державою; що не вирекла ся самостійности; що має свою питому культуру; що Литва, знищена війною, може піднести ся лише через запевненє повної свободи і независимости; що створенє свобідної Литви поможе удержати мир в Европі; що союзники на початку війни заявили, що теперішна війна провадить ся за освобожденє народів; що нїмецький канцлєр заявив, що Литва буде увільнена від нїмецької армії — ухвалюємо:

Домагати ся від інтересованих держав повної независимости Литви на мировій конференції.

2. З уваги, що деякі Поляки твердять, що Литва була колись і є тепер польською провінцією; що в той спосіб відбирають Поляки належні Литовцям права; що в той спосіб оголошують себе представителями Литви — заявляємо:

Унія Литви з Польщею зістала знесена з кінцем 18-го столїтя, коли сусїдні держави подїлили Польщу і Литву поміж себе. Литовський нарід, бажаючи Полякам независимости на їх землях, бажає бути паном на своїй земли і протестує проти присвоюваня литовських прав. Проти таких намірів деяких Поляків і проти наміру забрати під свою контролю університет у Вильнї, Литовцї протестують і признають рівні права усім горожанам Литви та висловлюють бажанє, щоби удержати сей університет на користь усїх горожан Литви.

З РОСІЇ.

Російське громадянство, мимо тяжкого воєнного положеня, поважно застановляєть ся над реорґанїзацією внутрішного житя. Працює російська дума, хоч як їй тяжко приходить ся радити серед сучасних відносин. Пекучих справ назбирало ся стільки, що дума мусить їх лише як-так полагодити. З кінцем марта і з початком цьвітня російська дума розбирала важну справу, а се: жидівське питанє. По довшій дискусії, на підставі матеріялу, оголошеного в заграничній пресі про переслїдуванє Жидів в Росії, принято резолюцію, в якій дума висловлює своє невдоволенє ізза троленя Жидів деякими кругами зпоміж російського громадянства.

В днях 12 і 13 (старого стилю) марта відбували ся в місті Москві два важні зїзди: Всеросійський зїзд союза земств і всеросійський зїзд союза міст. Оба сї зїзди скликано на се, щоби обговорити внутрішне положенє Росії і знайти спосіб ратунку для держави перед неминучою крізою. При кінци нарад відбули оба зїзди одну спільну нараду, на якій обговорили справу ріжних народів, що замешкують Росію. Предсїдатель В. Челноков заявив, що власть все підозріло дивить ся на ті народи, котрі мешкають на пограничу російської держави. І тому московський нарід мусів завсїди попадати в конфлїкт з Поляками, Фінляндцями і Кавказцями. Війна виказала, що такі підозріня були неслушні. Тому вже час, щоби російська суспільність отямила ся і трактувала однаково всї народи, які замешкують Росію. В дискусії, яка вивязала ся по промові Челнокова, забирали голос представники Поляків, Фінляндців і Кавказців. Всї вони висловлювали свій погляд, що російська суспільність прихильно відносила ся до „інородців" і виступала в їх обороні. Від Поляків говорив Ледницький, від Фінляндців бувший „штатсекретар фінляндського Сойму" Ф. Ф. Бернберг, від Кавказців начальник міста Тифлїсу А. Хатисов. Тусаму справу обговорювано також на спільнім бенкетї, устроєнім в готелю „Прага" і там рішено віднести ся до відповідних державних чинників в справі оборони Жидів. — Хоч загалом говорено про пограничних „інородців", то про Українців не згадано анї словечком.

РОСІЯ В АНҐЛІЙСЬКІМ ЯРМІ.

Час від часу появляють ся поголоски про напруженє між Росією і Анґлією. Анґлія заздалегідь дивить ся на се, щоби Росія не загрожувала її в будучности. І тому вже тепер зробила її цїлком зависимою від свого гроша. Російський міністер фінансів Барк підписав недавно контракт з Анґлією, на підставі котрого Анґлія дає Росії три і пів міліярда долярів позички; за те Анґлія бере повну контролю над заграничною торговлею Росії та над усїми її воєнними замовленями в Европі і в Америці.

Коли Росія потребує гармат, то всї замовленя мусять переходити через лондонську канцелярію. Коли з Америки відходить корабель, наладований амуніцією, то на його виїзд мусить дати дозвіл Анґлія. Російський урядник, коли їде до Америки, мусить бути під контролею Анґлії. Анґлія знає російські відносини і тому боїть ся, щоби замісць амуніції не возили до Росії шампанїв та горівок. Анґлія знає продажність російських урядників. В Архангельску через цїлу зиму запивали ся російські моряки, хоч в Росії горівки нема. Тимчасом ржавіли на березї привезені з Америки автомобілї, в иншім місци лежали свобідно шрапнелї, в третїм гнило сукно, бо не було ваґонів на перевіз сих товарів в глибину Росії. Анґлія все те знає і мусить контролювати, щоби її гроші не пійшли марно. І тому Анґлія пійшла навіть так далеко, що не дозволяє возити російських товарів через одиноку російську пристань — Архангельск, бо там годї було би сконтролювати російських чиновників. Лишаєть ся одинока дорога для пересилки замовлень до Росії, а то через Швецію і Фінляндію. Росія тепер цїлком відтята від сьвіта. Не сама зима замкнула Архангельск, але ще сильнїйше зробила се союзниця Росії — Анґлія.

ПРО ЛЬВІВСЬКУ СТАВРОПІГІЮ.

Як велика буря ломить і вивертає в лісах нераз навіть наймогутнійші дерева, так і велика війна ломить престоли, партії, держави, часом навіть і народи. І ми були сьвідками такої бурі-війни. На наших очах знищила вона поганий боляк на тілі українського народу: знищила московфільство в Галичині і московфільську партію. Як вказують усякі знаки на небі і на земли, особливо перед окопами армій — ся партія в Галичині після всякої правдоподібности вже ніколи не воскресне в своїм давнім виді.

Кожда партія має якесь майно: як не ідейне, то бодай матеріяльне. Мала його і московфільська партія, і то не мале. Захоплені нею товариства, побудовані колись трудом і коштом усего українського народу, „Народним Дім” у Львові і Ставропигія, се інституції з міліоновим майном. „Народний Дім” богатший від Ставропигії, але Ставропигія старша й історично важнійша для українського народу.

Як хто з вас був у Львові і вступав до „Дністра”, платити асекурацію, то мусів бачити зараз напроти камениці „Дністра” від віків но-порядну але чудову красою, камінну церкву Успенія Пресв. Богородиці, звану також Волоською; ся остання назва походить від того, що до будови сеї церкви, котру своїм коштом виставило головно львівське українське міщанство, причинили ся також волоські господарі (князі), приславши харчі і більший грошевий даток, щоби в той спосіб віддячити ся галицьким Українцям за їх поміч у религійно-церковних справах Волощини. Ся церква інтересна яко історичний спомин кождому Українцеви, бо з нею вяжеть ся дуже богато історичних памяток: на неї дивив ся в останнє запорожський отаман Підкова, як його власть давної Польщі тратила на львівськім ринку; в ній молили ся посли найбільшого гетьмана Богдана, що прийшли до Львова по великий окуп, який з плачем давала їм польська рада міста. Щоби не нищити сеї церкви, наш гетьман Богдан, здобувши Кривоносовим полком Високий Замок у Львові, заборонив дальше стріляти на Львів, хоч міг з Високого Замку знищити його гарматами так, що не остав би був камінь на камени. Але ся церква-памятка інтересна для українського народу не тільки тим, що на ній спочивали очи нашого наймогутнійшого гетьмана Богдана в часі його найбільшої сили, очи провідника суспільної й національної революції українського народу. Та церква і получене з нею товариство ще інтереснійші для нас тим, що вони є доказами невмирущої животности і дивної сили українського народа. Бо вона будувала ся в часах найстрашнійшого упадку нашого народу, в 16-тім столітю. Церква, що в тих часах була у нас головною і майже одинокою основою національної сьвідомости, знаходила ся в стані цілковитого упадку: духовенство отримувало за гроші свої уряди і по більшій части тільки пило, процесувало ся тай здирало народ. Селянство закріпощене не бачило сьвіта ізза тяжкої панщини. А міщанство наше переходило також страшні часи: йому польські власти заборонили займати ся ремеслами, торговлею і промислом так, що воно не мало де заробити на кусок хліба. Але те нище міщанство знайшло в собі серед такого страшного гнету тілько сприту й рухливости, що при помочи перекупства високих урядників і навіть короля виєднало ріжні полекші та привілеї для важних справ церкви і просьвіти українського народу. В таких часах повстала львівська Ставропигія, організація львівського міщанства, що побудувала ту до нині, найкращу з львівських церков і костелів.

Цікаво, що основою значіня Ставропигії була не церковна справа, тільки шкільна. Річ мала ся так: Коли при кінци 1585 р. приїхав до Львова патріярх з міста Антіохії, що візитував українську церкву, звернуло ся до нього львівське міщанське братство з просьбою, щоби він заохотив наш нарід до складок на заложенє школи „для научення дітям усякого стану, аби рід наш не був наче безсловесний”... Патріярх Йоаким згодив ся на се і видав відозву в тій справі. Тесаме зробив за його прикладом і львівський владика Гедеон. Заохочене тим львівське братство постановило зреформувати (змінити) свій статут (устав) на лпший, скасувало у себе старий звичай пированя на празниках, постановило завести строге й моральне житє братчиків, а непослушних виключати з братства. Таке виключенє з братства було в тих часах великою карою, бо позбавлювало виключеного грошевої помочи в потребі та правної опіки в разі переслідуваня властями. Ся реформа братства так сподобала ся патріярхови Йоакимови, що він надав йому нечувані доси права: наглядати за духовенством, контролювати його житє і роботу та доносити про непорядки владиці, а як би і владика не поступав, як треба, то і йому противити ся, та доносити на нього до патріярха. Кромі того підчинив усі инші братства львівському братству.

Ті старі права ставропигійського братства знаходять ся в грамоті антіохійського патріярха Йоакима з 1. січня 1586 р., затвердженій і грамотами цареградського патріярха Єремії з 1. грудня 1587, з 3. падолиста 1589 і иншими. Королі Жигмонт III., Володислав IV. і Станислав Август потвердили ті права. Тесаме зробили й австрійські цісарі — Йосиф II. надворним декретом з дня 2. жовтня 1788 та Франц II. з дня 16. лютого 1793. Ціль Ставропигії — праця культурно-церковна, як також на поли шкільництва. Управа її складаєть ся з 12 членів, а загальні збори відбувають ся кождого року в Томину неділю.

ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКИЙ АКРОСТИХ.

Сли цікавий хтось би знати
Лизуном хто, у нас став ся?
О нім знає вся громада,
Бо недавно сповідав ся.
О! не думайте що в „церкві” —
„Де ся люблять забавляти”!
Запитали, чом киринить?...
„Я великим хочу стати!”...
Най цікаві потрудять ся
— — — — — — — —
Ряд перших букв прочитати.

Бурлака.

Марко Скритий.

МАЙ.

Який чудесний місяць май,
Яка краса зваблива;
Пливе житє немов ручай,
Стаєсь душа щаслива...

Тепер, молодче, лише жить
І тішитись—радіти,
Чари природи жадно пить
І рвать пахучі цьвіти...

Тепер, молодче, вже не спать,
Лиш досьвіта вставати,
Ночі кайдани рвать і рвать,
А соненько витати!

О! маю, маю, сил нам дай
І духа і охоти,
І більш відваги нам додай
До бодрої роботи..

Джуіл Гіл, Па., 5. мая 1916.

ВІТЧИНА ВРАТОВАНА.

Війна заворушила американські жінки. Щоби зі своєї сторони причинити ся до забезпеченя границь держави, рішили вони заснувати „Американську жіночу лігу самооборони”. Але виринув поважний спір над уніформами для жінок. Сей спір ведено на публичних зборах і в часописях. Розходило ся о те, в що мають вбирати ся жіночі жовніри: в спідниці, чи в шаравари. Знавці ріжно доказували, а за ними поділило ся жіноцтво на 2 партії: одні за спідницями, другі за шараварами. Щоби ратувати ситуацію, знайшов ся вихід: одно і друге добре. Хто справить собі спідницю, піде до піхоти, а хто шаравари, піде до кавалєрії. І після того поділено військову спосібність і семилітних дівчаток і 72-літних старушок, бо до „Американської жіночої ліги для самооборони” повписували ся женщини у віці від 7 до 72 років житя.

Америка зброїть ся; навіть жінки стають жовнірами. Для них збудовано окремий табор в місті Чіві, Мо. В таборі находить ся покищо 201 дівчат, дочок найбогатших Американців. Вони мають свої касарняні мешканя, свою музику, своїх офіцирів, військову руханку і лище одно зеркало на пять жовнірів. Дішка в комнатах — військові, тверді і житє тверде. Вони встають рано і йдуть спати о 9. годині вечер. Трублять на них, як на звичайних жовнірів; на убиранє дають мало часу; тяжко їм розстати ся з корсетами; дають їсти лише 3 рази на день; не позволяють їсти цукорків. Тяжко було добре вихованим дітям привикнути до сього і вони негодували. Але старий капітан не жартував — остро брав ся до них, сварив, картав і розказував. Їх сльози його не зворушували.

Недалеко жіночого табору є мужеська касарня. І виходять одні жовніри на спільну площу вправ і вправляють ся у віддали 300 метрів. А дівчатам ніяк не вільно глядіти в тамтой бік, де вправляють ся мущини, бо строга грозить кара. А в таборі мусять самі варити собі їсти — кожда по черзі і то прості страви. Нема жарту — і дівчата здорові, як риби. Одно лище дивне: що Американці все говорять про мир, а мілітаризм цвите — навіть між жінками.

КИЇВСЬКІ ЛЕҐЕНДИ.

За кождим напором австрійсько-німецьких військ на російський фронт огортав населенє російських міст великий переполох. Передівсім мешканці Києва жиють і доси в великім неспокою, бо числять ся з тим, що ще буде похід австрійських військ на Україну. Переполох панує головно між богачами. Вже кілька разів кидали ся вони до утечі. За богачами почали і бідаки турбувати ся тим, що буде. І тут повстали ріжні байки, які сьвідчать про велику темноту російських підданих. Як звичайно в таких випадках в Росії буває, так і тепер з'явив ся на передмістю Курінівці „пророк”; був се юродивий (придуркуватий) Федько. Він став „обявляти”, що „прийдуть на Київ вороги й три дні будуть поїти коні у Дніпрі”. Довго ходило се обявленє поміж людий в цілій околиці, аж доки „пророк” не опинив ся в холодній. Але се не успокоїло товпи. Пійшла нова чутка, що дзвіницю з печерської лаври забрали з усіми дзвонами. Недовірчивим, що питали ся, як се можливо, відповідали віруючі: „Анжінери вже знають, як”. Але скоро і віруючим се видало ся неможливим, тому повстала нова леґенда: Хотіли перевезти дзвони, але вони не дали ся. Тоді дзвіниця сама пійшла. В ночи підняла ся і пійшла на білі гори під Харковом. А як дійшла до білих гір, самі дзвони задзвонили в радости, що втікли від ворога. Таким леґендам не було кінця; знак, що нарід не довіряв російському війскови. Тоді уряд задумав вибити клин клином. Пустив свою леґенду: Хотіли вивезти мощі сьвятих. Але вони не дали ся. Задумали тоді взяти лише мощі Івана Многострадального, що то за житя по шию поховав своє тіло в земли. Думали, що за сим великим мучеником инші сьваті самі підуть. Але й Іван Многострадальний не дав рушити ся з місця. Знак, що ворог не прийде до міста, як мощі сьвятих не хочуть утікати. Сею леґендою уряд успокоїв темне населенє Києва.

ЗАМАХ НА РАСПУТІНА.

Московська часопись „Русскія Ведомости” доносить про великий скандал, який став ся на царськім дворі в Петербурзі. Як ми вже нераз доносили, найвпливовійшою особою на царськім дворі є російський мужик, що став опісля монахом — Распутін. Він зміняє міністрів після свого вподобаня. Щоби усунути сього небезпечного чоловіка, жертвував бувший міністер судівництва Хвостов 60 тисяч рублів. Він знайшов спільника з царського окруженя, щоби згладити Распутіна. Хвостов мав підписати документ, в котрім обіцює виплатити згадану суму гроша тому, кому вдасть ся згладити Распутіна. Сей документ мав дістати ся в руки правительства і на сій підставі Хвостов має станути перед судом.

Замах мав виконати якийсь Резовський, котрий виїхав до Крістіянії в Норвеґії, щоби порозуміти ся з монахом Іліодором, який живе в Норвеґії на вигнаню. Іліодор мав передтим такий самий вплив на царськім дворі, який має тепер Распутін і тому Іліодор є заввзятим ворогом Распутіна. Іліодор мав дати Резовському адреси пятьох „певних” анархістів у Петербурзі, котрі мали згладити Распутіна. Резовський порозумів ся шифрованими телеґрамами з анархістами і поїхав до Петербурга. Однак припадково цілий плян викрито в той спосіб: Російський шпіон Симонович застав одного дня в мешканю своєї судженої Резовського. Підозріваючи її о невірність, почав він робити їй докори, а вона, хотячи доказати свою „вірність”, зрадила цілий плян Резовського, котрий її в се втаємничив. Коли Резовського арештовано, він зрадив своїх спільників.

ЛОНДОН — ГРОШЕВИЙ ОСЕРЕДОК СЬВІТА.

В однім републиканськім клюбі обговорювано зносини Полудневої Америки зі Злученими Державами. При сій нагоді згадано також за місто Лондон в Анґлії, яко осередок фінансового сьвіта. По думці віцепрезидента „Національного міського банку” в Ню Йорку, п. Киса, Злучені Держави зовсім не мають заміру усунути Анґлію з її дотеперішного становища першої фінансової держави на сьвіті. Для Злучених Держав отвирають ся нові вигляди і відвічальність перед всесьвітною культурою.

Національний горизонт розширюють ся і фінансовий характер американської держави стає міжнародним.

Однак Лондон був фінансовим осередком протягом многих столїть. Фунт стерлінґів був признаний загально одиницею міжнародної грошевої валюти. Тому годі мріти тепер про те, щоби долар заняв місце анґлійського фунта.

Перед війною Лондон був всесьвітним ринком для головних продуктів і виробів. Там з'їздили ся купці з цілого сьвіта. Ст. Луіс і Ню Йорк заложили тепер міжнародний ринок для торговлї шкірами. Поза те Америка ще не пійшла. В Лондоні однак будуть і дальше установлювати ціни на вироби.

Американці думають про збільшенє своєї торговельної фльоти, щоби розширити торговлю на цілий сьвіт. Однак сьому стоять на перешкоді і американські закони і незвичайно висока ціна робітника. Тому годі Америці видержати конкуренцію з Европою.

У. С. СТРІЛЬЦІ У СВИСТІЛЬНИКАХ.

В неділю дня 12. марта 1916 р. відбули ся в Свистільниках, де перебуває запасний курінь Укр. Січ. Стрільців, за їх почином загальні збори читальні „Просьвіти”. Сим зробило ся початок нового житя в читальни, яка завмерла від хвилї приходу Москалів. Читальня має власний будинок з великою салею на представленя, в котрій поміщений тепер маґазин мундурів запасного куріня за відповідним чиншом. Бібліотека читальні досить бідна; були в ній книжки покійного общества Качковського, на що не звернув зовсім уваги люстратор філії „Просьвіти” з Рогатина при послїдній люстрації перед війною. По приході Москалів голова читальні Тимко Герус забив у паку решту невипозичених книжок (коло 120), а других тілько остало на людях, бо ті, що йшли на війну, не мали часу звернути їх, а жінкам не було се в голові; тепер годі ті книжки зібрали до купи, бо попропадали. Всі виділові пійшли на війну, остав тільки голова читальні. Пійшов також на війну склепар, що тримав крамницю в читальнянім будинку і платив 15 К яко чинш і провізію з доходу на читальню. Склеп провадив дальше голова читальні на свій рахунок. Коли Москалі видали оповіщенє про розвязанє товариств, голова читальні скликав гурток членів і в обаві перед конфіскатою майна читальні уложили вони протокол, що голова ще перед війною набув на свою приватну власність читальняний дім, а голова заявив притім, що по повороті наших читальня наново без перепон відзискає свою власність. Вивіску „Читальня Просьвіти” сховали.

Передпослїдні загальні збори відбули ся перед війною в лютім 1913 р. при участи 35 членів. Тепер на зборах явило ся понад 40 люда і тому, що давний спис членів дуже недокладний, переведено нові вписи; вписало ся 36 членів, з того 17 жінок і дівчат. З вкладок зібрано разом 32 К. Головою вибраний наново Тимко Герус, а до виділу вибрані також три молоді жінки. Стрільці говорили про значінє „Просьвіти”, способи оживленя житя в читальни і про деякі потреби села, виголосили привітне слово від У. С. Стрільців з нагоди відновленя читальні, а делеґат читальні з сусідного села Липиця підніс заслуги У. С. Стрільців для національної справи і відбудови нашого житя, придавленого війною. — Збори поручили громадянам домагати ся від громадського писаря урядованя в українській мові, а присутному на зборах вiйтови поручили пригадати писареви, щоби тримав ся ухвали громадської ради в справі українського урядованя; надто поручили збори нововибраному виділови: доповнити бібліотеку через закупно книжок, завести курс для неграмотних і захоронку для дітий на літо, устроювати що неділї сходини на читанє часописий і книжок, заняти ся справою перенесеня обезпеченя будинків в сїм селї з чужих товариств асекураційних до „Дністра”.

Збори закінчили ся відсьпіванєм народних гимнів: „Ще не вмерла Україна”, „Не пора”, і стрілецької пісні „Гей у лузї червона калина похилила ся”. Сю пісню як і инші стрілецькі пісні народ скоро переймив, прислухуючи ся, як Стрільці вечерами сьпівали на кватирах, або дорогою йдучи на вправи, чи то вертаючи з них.

Т. З.

ДО ВІДОМА НАШИМ ТОВАРИСТВАМ В НЮ ЙОРКУ.

Календар українських забав в Ню Йорку на 1916 р.

МАЙ.

Субота 13-го: Укр. Сестрицтво св. Ольги (гора міста) вечерок і забава в гали 321-325 Іст 73-та ул.

Субота 13-го: Тов. „Укр. Бесіда”, представленє опери „Запорожець за Дунаєм” в Арлінґтон Гол, 19 Іст 8-ма ул.

Субота 20-го: Тов. „Нова Україна”, представленє драми „Борці за мрії” в Арлінґтон Гол, 19 Іст 8-ма ул.

Субота 27-го: Тов. „Просьвіта”, представленє „Сто Тисяч” в Арлінґтон Гол, 19 Іст 8-ма ул.

Субота 27-го: Тов. „Теребовельська Поміч”, вечерок і забава в Ліберти Гол, Іст Гавстон Стр.

ЧЕРВЕНЬ.

Субота 3-го: Тов. „Запороже за морем”, представленє „Параця” в Арлінґтон Гол, 19 Іст 8-ма ул.

Субота 10-го: Тов. „Запорожська Січ”, оперета „Ніч під Івана Купала” в Арлінґтон Гол.

Субота 17-го: Тов. ім. М. Січинського представленє.

Субота 17-го: Тов. „Тисьмениця”, вечерок і забава в Ліберти Гол, Іст Гавстон Стр.

Субота 17-го: Бр. св. Андрея (гора міста), пікнік.

ЛИПЕНЬ.

Неділя 30-го: Тов. „Поморяни”, пікнік.

СЕРПЕНЬ — ВІЛЬНИЙ.

ВЕРЕСЕНЬ.

Субота 2-го: Тов. „Гайдамаки”, вечерок і забава в Проґрес Касіно Гол, 28-30 Аве А.

Субота 2-го: Тов. „Просьвіта”, представленє.

ЖОВТЕНЬ — ВІЛЬНИЙ.

ЛИСТОПАД.

Субота 18-го: Тов. „Поморяни”, вечерок і забава в Ліберти Гол, Іст Гавстон Стр.

ГРУДЕНЬ — ВІЛЬНИЙ.

Згідно з ухвалою Укр. Нар. Громади всі українські Тов. і Бр. в Ню Йорку, при устроюваню дальших забав, обовязані порозумітись з секретарем організації і тоді усунесь непотрібні непорозуміня між Товариствами раз на все, та настане порядок.

ЗА УРЯД:
P. Zadoretsky,
267 E. 10th St., New York City.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Посмертна згадка.

В неділю дня 7. с. м., о годині 9.30 в ночи, померла по принятю Найсьвятійших Тайн Єлена Лянієвич, настоятелька Ч.С.В.В. в Філядельфії. Покійна вже довший час була недужа на сухоти, які й урвали нитку її житя. Прожила всього 35 літ, з того 18 в чині св. Василія Великого. Похорон відбув ся в вівторок о 10. годині перед полуднем з гр.-кат. катедральної церкви в Філядельфії. Бл. п. Мати Єлена занимала ся дуже щиро й совісно монастирем і сиріоцьким домом у Філядельфії. Її втрату відчують особливо сироти, для котрих вона була правдивою матерю і найліпшою опікункою.

В. Ї. П.

Несподівана смерть.

Пан Михайло Біян, секретар 247 відділу У. Н. Союза в Вілмінґтон, Дел., прислав нам з просьбою о поміщене осьтаку сумну новинку:

У вілмінґтонській фабриці компанії „Пулман" вивернула ся дня 28. цьвітня с. р. тяжка „кара" (віз) і придавила цілим своїм тягаром робітника Олексу Ліщинського, родом з села Передільниця, повіту Добромиль, в Галичині. Нещасного відвезено зараз до шпиталю, де він по трох годинах віддав Богу духа. Покійний осиротив молоду жінку Марію, з котрою подружив ся щойно 20. іюня с. р. Перед трома місяцями бл. п. Олекса зорґанізував тут у Вілмінґтоні „Запорожську Січ", котрої був кошовим. Був також членом братства св. Івана Хрестителя і „Української Дружини". Все те мусів покинути і пійшов від нас там, де мав призначено. Його похорон відбув ся 1. мая. У похороні брали участь члени братства св. Івана Хрестителя (відділ 247 У. Н. Союза), „Української Дружини" і „Січи". Такого величавого похорону ще тут у Вілмінґтоні не було. Нехай ся чужа земля буде пером бл. п. Олексі! Вічна йому память!

Експльозія в муніційній фабриці.

Лейк Гопатконґ, Н. Дж., 9. мая. — В недалекій віддали місцевости Лендінґ находить ся фабрика вибухових матеріялів „Атляс". У тій фабриці наступила нині пополудни (мабуть в тій кімнаті, де мішають ся динаміт) страшна експльозія. Сила вибуху спричинила експльозії в двох инших маґазинах. Горіючі головні розлетіли ся по всіх забудованях фабрики, яка обіймає 160 акрів площі. Майже всі фабричні будинки стоять тепер в огни. Потрясаючу силу експльозій було чути аж в Нюарку, віддаленім від місця випадку цілих 30 миль. В Лейк Гопатконґ і в місточку Довер (8 миль від місця експльозії) повилітали всі шиби з вікон. Близші подробиці сього страшного випадку ще доси не відомі, бо експльозії перевернули все горі коренем. На місце виїхали всі хірурґи з околичних місцевостий і всі пожарні компанії. Як огню не зльокалізують і він дістанеть ся до подальших маґазинів і складів, то страти будуть ще більші. Безпосередно по експльозії наступив у сім місточку небувалий переполох. Вибух ушкодив кілька домів, а богато осіб звалив на землю. З робітників, які працювали в фабриці підчас експльозії, 5 є убитих, а коло 100 покалічених. Побоюють ся однаке, що жертви в людях будуть значно більші.

Потонуло 20 осіб.

Су Сент Мері, Міш., 9. мая. — Підчас вчерашної бурі на озері Супіріор (Вишім) розбивав ся на двоє паропляв „С. Р. Кірби". Потонуло 20 осіб, а виратувало ся лише 3. Корабель був власністю „Нортвестерн Транспортейшен Компани" з Дітройт. Нещасте сколо ся 4 милі від Іґел Гарбор, Міш.

Страйк в Шікаґо.

Шікаґо, 9. мая. — До числа страйкуючих тут робітників прибуло кілька тисяч нових страйкерів. На страйк вийшли: 600 кравців з робітні „Амалґамейтед Ґармент Воркерс"; 3.000 робітників, занятих у місцевих ґарбарнях (вони домагають ся підвисшення платні о 45 процент, а компанії дають лише 30 процент); 500 робітників з „Шікаґо Скрю Компани" і 300 робітників з фабрики возів Петра Шітлера. Страйк робітників з „Інтернешенел Гарвестер Компани" триває дальше.

Страйк в Пітсбурґу скінчений.

Пітсбурґ, 9. мая. — Страйк 15.000 робітників „Вестінґгавз Електрікал анд Мануфактюрінґ Компани" в Іст Пітсбурґ нині скінчив ся. Страйкери рушили гуртом до праці, як тільки брами фабрики відчинено. Президент Герр відмовив вчера всім жаданям і сказав комітетови страйкерів, що як всі страйкери не будуть нині на своїх місцях, він приймати їх буде до роботи яко нових робітників, а через те вони утратять всі користи, які доси набули, міжтим і пенсійну систему.

Із страйкового терену в Ню Йорку.

Ню Йорк, 9. мая. — Страйк корабельних машиністів побільшив ся нині виключенєм 10 людий, занятих на судних зелізниці „Балтімор & Огайо". Провідники страйкерів заявили, що виключать зі страйку тих машиністів, які працюють на судних зелізниці „Лакавана". Один урядник товариства машиністів сказав, що се товариство має намір завізвати до страйку всіх машиністів, занятих на зелізничих ферах.

В справі 60.000 страйкуючих кравців не зроблено ще доси нічого. Сї страйкери заходять ся коло видання відповідної брошури, в якій буде їх справа як найдокладнійше представлена і вияснена.

Страйкери парадують під охороною поліції.

Ню Лондон, Конн., 9. мая. — Около 600 страйкуючих членів „Інтернешенел Шавелерс Юніон" відбули по улицях міста маршовий похід під „охороною" 20 спеціяльних полісменів, яких в тій ціли ще перед походом страйкерів заприсяжено. Власти були в обаві, що ті страйкери пійдуть до міста Гротон, аби там наклонити до страйку тих робітників, які працюють при будові нової стейтової дороги.

Не хотять мілітаризму.

Вашінґтон, 8. мая. — Пропозиція сенату, щоби президентови дати право підвисшення сталої армії до 250.000 людий в часі мира і підвисшення федеральної армії добровольців до 266.000 людий, упала при голосованю в палаті послів. Проти першої точки сеї пропозиції голосувало 221 послів, а за нею 142; проти другої — 251 послів, а за нею 109. Тут сподівають ся, що на конференції військових комітетів обох палат западе спільна постанова, щоби число сталої армії підвисшити до 175.000 людий.

Детектив пострілив штучного злодія.

Минулої суботи відбула ся в Ню Йорку річна парада місцевої поліції. До маршу на пятій евені стануло 8.000 полісменів. Тій параді приглядали ся урядово всі визначнійші міські урядники з майором Мічелом на чолі. Шістьох полісменів відзначено гоноровими медалями за хоробрість.

Підчас сеї паради склала ся ось-така траґікомічна подія: Полісмен Крістофер Ріли мав під своєю орудою відділ поліційних псів. Аби пописати ся перед майором міста і перед безчисленною товпою народа знанєм вивчених собою псів, Ріли став грати ролю кишенькового злодія. Очевидно, що про свій намір він повідомив своїх товаришів (але не всіх!), аби часом не вийшла з того яка халепа. Почало ся представлене. Перебраний по цивільному Ріли вихопив з рук поліційної матрони торбинку і почав утікати улицею в сторону сидячого на підвисшеню майора. „Обрабована" жінка счинила крик. Один з полісменів, який не був втаємничений в се представлене, догонив утікаючого „злодія" і лупнув його з цілої сили палкою по голові. Поліційний пес підбіг швидко до полісмена, замотав ся йому помежи ноги і звалив „напасника" на землю. Відповідно до пляну, Ріли виняв свій револьвер і вистрілив до пса два сліпі набої. Сим він хотів показати, що пес не налякаєть ся стрілів і не покине своєї роботи. Се побачив стоячий між товпою детектив Джан Кілрой (він також не знав нічого про сю „штуку") з револьвером в руці скочив на місце розграваної на улиці видовища. Кількох полісменів хотіли його дігнати і здержати перед вистрілом, але вже було запізно. Кілрой вистрілив пять кроків перед Рілим і — хибив. Другий стріл влучив мнимого злодія в праву щоку. Куля вирвала йому кілька зубів, пропила язик і застригла під лівим ухом. Пострілений не стратив мимо того самоцевности й холоднокровности і вийшов спокійно на хідник. Його відвезли відтак до шпиталю, де головний поліційний хірург др. Ґіґінс виняв з голови кулю і запевнив про його виздоровлене, як що тільки не наступить закажене крови.

Між товпою настав був з того приводу страшний переполох. Люди чули вистріли, а не знали, для кого вони були призначені. В кількох місцях дали ся чути оклики: „Майора застрілено!" Товпа почала напирати в сторону стрілів так сильно, що полісмени мусіли ужити своїх палок до приверненя ладу. Нарешті ціла подія виясняла ся і настав конець паради.

Воюють по коршмах.

В однім бруклинськім салуні (або як у нас в Америці кажуть: сальоні) зійшло ся в ночи кількох Німців з кількома Бельґійцями. Між ними наступила битва; били ся наперед язиками, потім кулаками, а нарешті білярдовими кулями. Німці були би може й виграли сю битву, але Бельґійцям прийшли на поміч „елайси". У нерівній боротьбі Німці вицофали ся з поля бою, але один з них, 22-літний Адольф Брунн, мусів таки пійти до шпиталю (не сам — його відвезли!). Він нарікає на Бельґійців, що вони вели офензиву, не придержуючи ся зовсім воєнних правил і принятої в таких случаях тактики. Двох бельґійських командантів сеї офензиви, 22-літного Мавсера і 26-літного Маврина, відставлено з відповідною „парадою" до нічного суду, де їх посадили на відпочинок по тяжких трудах за решітку під заруку $1.500 за кождого.

Між „костумерами" одного сальоністa при 70-тій улици в Ню Йорку настала суперечка над змістом найновійшої німецької ноти, висланої до Злучених Держав. Наслідок сеї суперечки був такий, що столяр Йосиф Барабас, котрий стояв по стороні кайзера, опинив ся у шпитали, а двох братів, Александер і Михайло Медвец, котрі стали в обороні вуйка Сема, пійшли на ніч до „кози", де судія наложив на кождого з них по $500 заруки. Барабас зложив в суді зізнане, що оба арештовані брати поломили на його голові два крісла.

„Фенні Смарт".

Одна ґаздиня в Байон. Н. Дж., має курку, яку назвала „Фенні Смарт". Ся курка називає ся „смарт" (моторна, жвава) тому, що майже що дня зносить два зовсім правильні яйця. Такі „смарт" кури придали би ся і нашим ґаздиням, котрі любують ся в хові дробу.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

за місяць цьвітень 1916 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	262.40	170.	101.74
2.	69.62	173.	35.58
3.	15.93	174.	27.37
4.	74.32	175.	55.09
5.	34.48	178.	14.94
6.	23.87	179.	60.69
7.	84.05	180.	5.40
8.	6.47	181.	17.75
9.	38.35	186.	81.87
10.	146.52	191.	30.80
11.	7.76	192.	20.46
12.	115.23	195.	26.78
13.	42.94	198.	13.11
14.	29.33	200.	41.16
15.	61.77	202.	18.83
16.	18.21	203.	30.63
18.	51.21	205.	22.67
19.	21.56	206.	40.39
20.	10.77	209.	73.35
21.	13.55	210.	30.13
22.	34.53	211.	36.46
23.	11.27	214.	10.51
24.	49.32	215.	33.78
25.	37.48	217.	191.83
26.	27.90	218.	84.59
27.	37.44	220.	29.61
28.	48.01	221.	145.18
29.	91.80	223.	43.02
30.	19.14	224.	20.95
31.	23.30	225.	63.03
33.	16.69	228.	19.89
34.	23.41	229.	101.29
35.	19.57	230.	37.12
36.	19.78	233.	30.15
37.	11.19	234.	36.62
38.	143.07	235.	57.46
39.	42.93	237.	98.31
40.	13.77	238.	6.40
41.	40.84	239.	105.24
42.	37.44	240.	20.63
43.	11.10	241.	25.82
44.	27.29	243.	26.68
45.	73.85	244.	24.17
46.	28.77	245.	13.78
47.	90.77	246.	23.24
48.	50.13	247.	83.80
49.	19.03	248.	37.70
50.	14.29	250.	10.50
51.	24.61	251.	37.95
52.	23.79	254.	45.12
53.	26.31	255.	34.82
54.	34.38	256.	13.25
55.	7.02	258.	20.56
56.	37,59	259.	59.61
57.	43.89	261.	20.02
58.	25.00	262.	15.32
59.	17.00	263.	9.98
63.	153.46	270.	67.64
65.	90.86	273.	29.82
66.	54.40	274.	34.59
67.	69.30	276.	56.00
69.	45.68	277.	27.35
70.	158.82	278.	29.55
71.	24.25	282.	52.35
73.	17.13	283.	49.50
76.	108.49	286.	15.76
77.	34.57	288.	38.91
78.	34.85	290.	25.28
79.	21.38	291.	29.48
81.	80.62	292.	90.28
82.	46.84	293.	10.80
85.	10.49	295.	28.93
86.	59.62	296.	44.28
87.	50.31	300.	125.46
89.	6.14	301.	91.13
90.	28.02	303.	11.01
91.	94.08	305.	21.96
96.	49.16	308.	27.61
98.	52.02	314.	11.81
99.	118.75	315.	17.10
102.	108.81	316.	96.55
104.	108.42	317.	35.58
105.	57.17	318.	26.42
106.	135.08	320.	11.72
109.	101.12	321.	30.60
112.	29.50	322.	29.03
113.	47.08	324.	39.41
117.	64.34	326.	64.00
123.	15.59	330.	83.18
124.	31.84	332.	29.30
125.	49.38	334.	7.12
127.	60.68	339.	66.99
128.	23.20	338.	104.91
132.	52.59	339.	47.95
133.	127.88	341.	23.88
135.	15.55	342.	44.03
136.	43.16	344.	16.67
137.	30.84	346.	15.04
138.	18.56	347.	11.25
142.	76.81	349.	24.01
145.	15.69	350.	83.34
146.	73.17	351.	14.97
147.	76.63	354.	31.61
149.	41.92	355.	33.56
150.	12.77	357.	15.43
151.	41.39	360.	69.61
155.	138.74	363.	51.03
160.	74.59	364.	15.29
162.	16.23	365.	48.54
165.	67.74	367.	39.45
168.	80.09	369.	56.42

Відділ	запл.	Відділ	запл.
370.	26.18	391.	31.50
371.	26.97	392.	11.47
373.	11.94	393.	19.23
379.	29.53	395.	3.65
380.	16.83	396.	26.79
381.	13.55	400.	33.57
384.	27.80	401.	26.53
385.	18.47	402.	11.39
388.	19.62		

На сплату морґечів	100.00
Процент від морґечів	273.01
Прихід за діти чл. У. Н. С.	383.39
Приходи друкарні	2.742.53
На сплату капіталу	50.00
„Свобода" % від пожички	62.37
Рент від дому У. Н. Союза	140.00
На рахунок сиріт. фонду	700.00
Прихід за місяць цьвітень	15.114.78

РОЗХОДИ:

Посмертне по бл. п.:

Іванців Іван, від. 217	300.00
Лібер Теодор, від. 200	500.00
Цимбала Василь, від. 191	1.000.00
Музика Петро, від. 225	1.000.00
Погранична Гелена, від. 9	200.00

Запомоги з фонду убогих:

Кохан Василь, від. 2	25.00
Нізінкевич Петро, від. 162	50.00
Лопух Юрій, від. 90	25.00
Копчинський Михайло, від. 239	75.00
Рошко Николай, від. 339	25.00
Кощял Яким, від. 113	50.00
Ґабор Андрій, від. 2	25.00
Коротницький Яким, від. 330	50.00
Лабойко Михайло, від. 379	50.00
Заляпка Лука, від. 215	25.00
Зуцак Іван, від. 69	25.00
Болещак Василь, від. 179	75.00
Ноґа Анна, від. 186	50.00

Сирітські части:

Белей Йосиф, від. 16	450.00

Адміністраційні видатки:

Платня головних урядників	290.00
Платня головного опікуна	65.00
Платня помічника	65.00
Рент за цьвітень	30.00
Видатки офісові і адміністр.	289.80
„Свобода" за цьвітень	751.00
„Просьвіта" на видавництва і стипендії	751.01
Розходи друкарні	4.224.67
На проперти на перший морґеч виложичено	7.000.00
За справи леґальні	50.00
„Свобода" за друки	860.61
Розхід за цьвітень	18.377.09

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Готівка з кінцем марта	138.883.05
Прихід за цьвітень	15.114.78
Разом	153.997.83
Розхід за цьвітень	18.377.09
Готівка з кінцем цьвітня	135.620.74

БІЛЯНС.

Стан чинний.

Готівка	135.620.74	
Морґечі	66.700.00	
Реальність	19.500.00	
Бонди	49.515.00	
Друкарня	24.900.00	**296.235.74**

Стан довжний.

Фонд посмерт.	78.323.97	
„ резерв.	106.618.71	
„ адмініст.	36.074.36	
„ убогих	8.689.02	
„ народний	8.340.70	
„ сиріт.	58.188.98	**296.235.74**

Невиплачені посмертні запомоги за членів померших по день 30. цьвітня 1916 р. числять $23.249.85.

В місяцю цьвітню перенесено з резервового фонду до фонду посмертного $13.584.78.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

В МІСЯЦЯХ МАЮ, ЧЕРВНИ І ЛИПНИ 1916 УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ ПРИНИМАЄ НОВИХ ЧЛЕНІВ І НОВІ ВІДДІЛИ ЗА ПОЛОВИНУ ВСТУПНОГО.

ОРГАНІЗАТОРАМ УДІЛЯЄТЬ СЯ ВІДПОВІДНО ЗАСЛУЖЕНІ НАГОРОДИ. — ПО ВСІ ІНФОРМАЦІЇ В СПРАВАХ У. Н. СОЮЗА НАЛЕЖИТЬ ПИСАТИ НА АДРЕСУ:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4. повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся в неділю дня 14. мая с. р. о годині 3-ій пополудни в гали Народного Дому під ч. 72 Моріс Стр. Всі члени мають явити ся точно о назначеній годині. Члени, котрі не заплатять своїх вкладок за один місяць, зістануть суспендовані з Братства і У. Н. Союза. — Й. Крайник, предс.; С. Глива, кас.; М. Смакула, секр.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й. Бр. св. Юрія, від. 160, повідомляє всіх своїх місцевих і околичних членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю 14. мая с. р. о годині 3.30 пополудни, в мітінґовій гали під ч. 89 Бівер Стр., Джемейка, Н. Й. На тім мітінґу буде богато справ до полагодженя, як: справозданє секретаря, контрольорів, вибір нового уряду і приниманє нових членів. Отож повідомляє ся наших Братів Українців з нашої місцевости і з околиці, котрі ще не належать до жадного братства чи товариства ані до У. Н. Союза, а хотіли би належати, то прошу прийти на висше означений мітінґ або зголосити ся до секретаря Ст. Самборського, 7 Гакет Стр., Джемейка, Н. Й. Напоминає ся всіх членів і члениці, щоб прийшли на мітінґ і вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі наступить виключенє з Братства і з У. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт.; а урядник $1.00. — Ст. Самборський, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. „Українська Січ", від. 59, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся в неділю, 14. мая, о 2-гій годині пополудни в домі предсідателя під ч. 114 Галлет Ст. на другім поверсі. Також повідомляє ся тих членів, котрі працюють в Бріджпорт, Конн., а свої місячні вкладки посилають до тої місцевости, відки приїхали, тому, що тут не було відділу У. Н. Союза, що тепер можете прийти із переступними картами до нашого відділу, котрий зістав заложений в місяцю цьвітни с. р. Нехай прийдуть також всі ті, котрі через ріжні непорозуміня не приступають до українських орґанізацій. — Н. Ганич, предс.

ҐЕРИ, ІНД. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 322, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбуде ся 14. мая в гали під числом 1700 Адамс Ст. Кождий член обовязаний на тім мітінґу явити ся і вирівнати свої залеглости, бо инакше зістане виключений з Братства і з У. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. — А. Цебак, предс.; С. Заяць, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 292, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґи від сего часу будуть відбувати ся кождої другої неділї по першім в домі парохіяльнім при ул. Сікот. Обовязком кождого члена прийти на найблизший мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодженя. Будемо приймати нових членів без вступного до Братства, а до У. Н. Союза за половину вступного. Члени, котрі придбають до Братства і до У. Н. Союза нових і здорових людий, дістануть нагороду по 50 цнт. від кождого. Неявивший ся на мітінґу член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — А. Шевчук, предс.; В. Лишак, кас.; Т. Титар, секр.

ЛІТЛ ФОЛС, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 330, буде мати в слідуючу неділю, дня 14. мая с. р., мітінґ, на котрім буде ся приймати нових членів за половину вступного до У. Н. Союза і также за половину вступного до Товариства. Запрошаємо всіх українських мешканців тутешної місцевости користати з доброї нагоди. Мітінґ відбуде ся в Форин гали під ч. 369 Анн Стр. — Р. Гишка, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в суботу 13. мая о годині 7.30 вечером в гали Божинського під ч. 570 Маркет Стр. Обовязком кождого члена на тім мітінґу явити ся, бо будуть важні справи до полагодженя, як: справозданє з доходу і розходу з цілого року, вибір нових урядників і т. п. Нових членів будемо приймати без вступного до нашого Братства, а за половину вступного до У. Н. Союза. Котрі члени довжні до Братства, мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть виключені з Братства і з У. Н. Союза. Неявивший ся на мітінґу член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — П. Романишин, предс.; І. Лисак, кас.; І. Іванців, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Бр. св. Петра і Павла, від. 245, повідомляє всіх членів, що мітінґ відбудеть ся дня 14. мая с. р. о годині 3-тій пополудни в домі Кушніра, 407 Гом Аве. На тім мітінґу мусить ся полагодити дуже важні справи. Котрий член не прибуде на час, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — П. Стадник, предс.; В. Кушнір, секр.; І. Паславський, кас.

ВЕСТ НЮТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 255, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся 14. мая с. р. в домі Василя Шищука. На сей мітінґ мають явити ся безуслівно всі місцеві члени, бо є дуже важні справи до полагодженя, як: звіт з цілорічного діловодства урядників, вибір нового уряду і т. п. — Н. Павучак, голова; Л. Булій, кас.; В. Шищук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

За старанєм нюйорського відділу Укр. Фед. Соц. Роб. Партії, тов. Е. Мірусь з Канади мати-ме ВІДЧИТ про „Економічне положенє і політичні обставини Українців в Канаді підчас війни". Відчит відбуде ся В НЕДІЛЮ, 14. МАЯ, о год. 2-ій пополудни в КАСІНО ГОЛ, 85 Е. 4-ТА УЛ. Вільна дискусія. Вступ безплатний.

57 КОМІТЕТ.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Тов. співацьке „Боян" в Елізабет, Н. Дж., устроює

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в суботу, дня 13. мая 1916

в „MILLER'S AUDITORIUM HALL",

9 Scott Pl., Elizabeth, N. J.

ПОЧАТОК О ГОД. 6.30 ВЕЧЕР. 57

ВСТУП 25 ЦНТ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Український Народний Клюб „Січ" в Шікаґо, урядждує

КОНЦЕРТ

в честь Тараса Шевченка з нагоди 102-ої річниці Його уродин. В програму концерту ввійдуть: Вступне слово: Др. Сіменович: „ЗНАЧІНЄ ШЕВЧЕНКА В ПОЛІТИЧНІЙ БОРОТЬБІ УКРАЇНИ" — реферат тов. Шопинського; „ШЕВЧЕНКО ЯК ЧОЛОВІК" — бесіда т. М. Дурдели; „МИНАЮТЬ ДНІ", поема Т. Шевченка, віддеклямує п-на Будна; „ЧИЯ ПРИЧИНА РОЗСТАНЯ МОГО" — дует на сопран і альт, відспівають п-на Ткачуківна і п-на Дідухівна; сольо скрипкове — відіграє д. Миронко. Хор У. Н. К. „Січ", під батутою п-ні Н. Гриневецької відспіває: „ЗАВІЩАНЄ", „ДУМИ МОЇ", „ШИРОКАЯ, ВИСОКАЯ", „КАТЕРИНА" — на мішаний хор; „ЯК Я БРАТЯ РАЗ СКОНАЮ", „ОГНІ ГОРЯТЬ" — на мужеський хор.

Концерт відбуде ся в неділю, дня 14. мая 1916 в гали „Клюбу", 1508 В. Шікаґо Аве., Шікаґо, Ілл.

ПО КОНЦЕРТІ ТОВАРИСЬКІ ЗАБАВИ З МУЗИКОЮ.

До численної участи запрошує — КОМІТЕТ. 57

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Заходом тов. „Український Сокіл", відбуде ся

ВЕЧЕРОК

в суботу, дня 13-го мая 1916 р.

в гали ҐОСА ЛЮТВИНА, під ч. 152 САВТ ПАРК, ріг ФРОНТ СТР., ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Початок точно о годині 6.30 вечер. Вступ 25 центів. На вечерку буде грати українська музика з Нюарку. На сей вечерок запрашаємо всіх Українців з Елізабет і з других сусідних місцевостий. Хто прийде на сей вечерок, непожалує. За добру забаву ручить — КОМІТЕТ. 57

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую своїх двох братів АНТОНА і ДМИТРА ТРАЧ. Перебували минувшого року в Міннеаполіс, Мінн. Походять з села Хоростків, пов. Гусятин, Гал. Хто би о них знав або вони самі, зволять зголоситись до: John Tracz, 33 East 19th Street. Bayonne, N. J. 56-57

Пошукую свого стриєчного брата НИКОЛУ РУДАКЕВИЧА і сестру ТЕКЛЮ РУДАКЕВИЧ. Походять з повіту тернопільського. Мали перебувати перед кількома роками в околици Ню Йорку. Хто би о них знав або вони самі, зволять зголоситись на адресу: Andrew Rudakewych, R. F. D. No 2, Box 175, Glastonbury, Conn. 57-59

Пошукую ТЕКЛЮ БЕРНАЦЬКУ, з села Заставець, повіт Підгайці. Тому два роки як приїхала з краю до Америки. Хто би про ню знав або вона сама, зволить ласкаво зголоситись на понизшу адресу, а дістане $2.00 нагороди. Matwij Dzydzora, C. N. O. R., P. O. Key Junction, Ont., Can. 57-59

Пошукую свого товариша ІВАНА БРОДАВЧУКА, який перебував довший час зі мною в Канаді, а тепер має знаходити ся в Бруклин, Н. Й., де працює при чищеню вікон. За подане його адреси дам добру нагороду. Голоситись на адресу: Peter Silkowsky, Box 390, Memphis, Tenn. 57-59

Текля Вашовська пошукує свого сина СТЕФАНА КОНСТАНТИНА ВАШОВСЬКОГО, котрий виїхав від своєї матери з Колдейл, Па. Він є в віці 19 літ, середного росту, смаглявого лиця. Хто би о нім знав, нехай повідомить на адресу: Tekla Wyshowska, Coaldale. Pa. 57

ІСПИТОВАНИЙ ДЯКО-УЧИТЕЛЬ, знаючий провадити хор і школу дітий, пошукує посади. Зголошеня прошу слати на адресу: Tom Kuzyszyn. Box 244, Keiser, Pa. 57

ДЯК з тенровим голосом і знаючий хоральний спів, пошукує посади на малій парохії. Може працювати в фабриці. Зголошеня приймає адміністрація „Свободи" для С. С. 56-57

ЖЕНЩИНА, ДОБРА ҐОСПОДИНЯ прийме сейчас посаду до заряду домом у сьвященика. Совісна, інтеліґентна. Ласкаві зголошеня просить ся висилати на адресу: Gospodynia, c/o 83 Grand St., Jersey City, N. J, 55-58

НА ПРОДАЖ ФОНОГРАФ з богато гарними рекордами в дуже добрім стані. Коштував $45.00 а властителька продасть його за $15.00. Голоситись до: Mrs. Petrak, Room 1, 98 E. 7th Str., New York, N. Y. 54-66

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

ДЯК. Оповіданє Марка Вовчка. — Ціна ....20 цнт

ВЕСЕЛА КНИЖОЧКА з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна ....35 цнт.

ДВА БРАТИ, з байок Братів Ґріммів. — Ціна...15 цнт.

ҐЕНОВЕФА. — Ціна ....30 цнт.

ЗА СЕСТРОЮ. — Є се найгарнійше оповіданє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна ....35 цнт.

КАЗКИ ПРО ЖИДІВ. Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спільці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правував. Як хлоп жида змудрував. — Ціна 10 цнт.

ЛИС МИКИТА. З німецького переробив Іван Франко (23 ілюстрацій). — Ціна ....40 цнт.

І. ЖОВНІР. — II. ОФЕРМА. Новеля з військового житя. — Ціна ....10 цнт.

Замовленя посилайте на адресу: ч—

„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ".

Привичка Емми Парти.

ТЕРПІЛА ТІЛЬКО БОЛІВ, ЩО НЕ ЗНАЛА, КОТРІ З НИХ ЛІЧИТИ.

Одна доза Болгарського Кровного Чаю вернула її здоровлє.

Твердженє Г. Г. фон Шлікова, одинокого фабриканта Болгарського Кровного Чаю, що найлучшим лікарем є сама природа, оправдують листи з подякою і дописи десять тисячів ужиточів Болгарського Кровного Чаю, сего то з чистих частий зробленого ліку, як примірок слідуюча допись Емми Парти, 825 Морріс Стр., Труп,; Па.

„З великою радостю доношу Вам, що спроваджений від Вас Болгарський Кровний Чай став для мене спасенним ліком. Я терпіла тілько много болів, що вже не знала, котрий з них лічити, але по зажиттю одної дози біль і заворот голови уступив, ломанє і затверджене устало, дістала апетит, словом, чую ся зовсім добре, а так привикла, що не можу обійтись без сего чаю, тому прошу вислати мені еще одну дозу".

Одну велику родинну дозу, яка вистарчить на 5 місяців, вишле денебудь за 1 доляра:

Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.

Порошки Болгарського Кровного Чаю, 125 штук в одній дозі, 1 доляр.

Читайте руські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

ЧИТАЙТЕ РУСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ГРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Книгарня „Свободи"

має на своїм складі ріжнородні книжки, як: оповіданя, новелі, байки, гуморески, книжки до забави і розривки, популярні наукові розвідки, букварі, самоучки, театральні штуки, молитвенники і т. и.

Кромі книжок находить ся много ріжнородних друків, як: переписні листки з портретами визначних Українців, листи з віршами, портретами і др.

Цінники висилаємо на жаданє.

Замовлені книжки висилаєсь відворотною почтою. Гроші належить присилати враз з замовленєм. Срібних гроший канадійських і марок (стемпсів) не приймаєсь.

Замовленя належить висилати на адресу:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують?

Ми вишлемо Вам даром.

Пишіть на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Друкарня „Свободи"

виконує

СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ.

НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.

КНИЖОЧКИ КОЛЄКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.

СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Вп. Урядники Відділів У. Н. Союза повинні звертатись зі всякими друками до друкарні „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.